Arendal kommunes høringsuttalelse til NOU 2026 nr. 10 Fellesskolen

Arendal kommune viser til høringen av NOU 2026:10 *Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn*.

Kommunen støtter utvalgets hovedretning. Fellesskolen skal gi alle elever gode muligheter til å lære, utvikle seg og høre til. Elevene skal få solide kunnskaper og ferdigheter. Skolen skal også forberede dem på å delta i samfunnet og demokratiet.

Flere av forslagene støtter Arendals arbeid med en inkluderende skolehverdag og mer lek i skolen. Vi fremhever her de viktigste forslagene for kommunen og hva som må være på plass for å gjennomføre dem.

1 Flere elever skal lykkes i den ordinære opplæringen

Innspill til kapittel 11.7 og 11.8

Arendal kommune støtter at elever med ulike behov og ulik bakgrunn som hovedregel skal lære sammen i samme klasse. Lærerne må tilpasse undervisningen. Elever som strever, skal få god støtte. Elever som lærer raskt eller har stort potensial, skal få nok utfordringer.

Dette er i tråd med kommunens arbeid med en inkluderende skolehverdag. Målet er at flere elever skal få god hjelp i den ordinære undervisningen. Det kan redusere behovet for individuelt tilrettelagt opplæring. Elever som trenger slik opplæring, skal fortsatt få det.

Vi må vurdere om elevene lærer, deltar og opplever at de hører til. Færre vedtak om individuell tilrettelegging viser ikke alene at opplæringen har blitt bedre.

Kommunen støtter at skolene får bedre kunnskap om mulighetene til å tilpasse undervisningen innenfor dagens regler. Skolene må kunne variere arbeidsmåtene og bruke mindre grupper når det er behov for det. Elevene må samtidig beholde tilhørigheten til klassen.

Lærere, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og andre aktuelle tjenester må samarbeide om å gi hjelp tidlig. Ansvar og oppgaver må være tydelige. Tiltakene må henge sammen og følges opp. Etablerte modeller for samarbeid, som BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) og SLT (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak), bør brukes der de er relevante.

2 Mer lek og en helhetlig skoledag for de yngste

Innspill til kapittel 11.2

Arendal kommune støtter en ny, helhetlig læreplan for 1. og 2. trinn. Skolene bør få større frihet til å se fag og tidsbruk i sammenheng. Barn starter på skolen med ulik modenhet og ulike behov. Skoledagen må gi plass til lek, bevegelse og praktiske aktiviteter. Samtidig skal barna få god og systematisk opplæring i lesing, skriving og regning.

Kommunen er positiv til å legge 12 timer SFO i uka inn i den obligatoriske skoledagen på 1. og 2. trinn. Tiden må gi rom for frilek, vennskap, fysisk aktivitet og gode pauser uten skjerm. Lek har verdi i seg selv. Endringen skal gi en mer variert dag, uten flere undervisningstimer.

Kommunens støtte forutsetter at følgende er avklart før innføring:

- **Støtte gjennom hele dagen:** Staten må avklare hvilken rett elevene skal ha til hjelp og tilrettelegging, også i tiden som ikke er undervisning. Alle barn må kunne delta.
- **Finansiering:** Kommunene må få dekket nødvendige merutgifter. Det gjelder blant annet kostnader knyttet til ansatte, opplæring av ansatte, planlegging, lokaler og skoleskyss. At kommunene allerede er kompensert for gratis SFO, er ikke tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at en obligatorisk ordning kan gjennomføres uten vesentlige merutgifter. Konsekvensene for blant annet bemanning, tilrettelegging, lokaler og skoleskyss må utredes før innføring.
- **Kompetanse og ansvar:** Kvalifiserte lærere skal fortsatt ha ansvar for undervisningen. Kommunen støtter bedre tilbud om kompetanseutvikling for SFO-ansatte og krav om pedagogisk kompetanse for SFO-ledere. Det må gis tid til omstilling og å oppfylle nye krav.
- **Lokal organisering:** Kommunene må få tid og frihet til å planlegge dagen sammen med skolene, SFO og de ansattes representanter. Endringer i avtaler om arbeidstid må avklares mellom partene i arbeidslivet.

3 Bedre opplæring i lesing og matematikk

Innspill til kapittel 11.6, 11.9 og 11.10

Arendal kommune støtter langsiktige satsinger på språk, lesing og matematikk. Elevene trenger en god start og tett oppfølging gjennom hele skoleløpet. De som strever, må få hjelp tidlig. Alle elever skal få utvikle seg videre.

Kommunen støtter tydeligere læreplaner som hjelper lærerne med å planlegge undervisningen og bygge videre på det elevene kan. Leseglede, motivasjon og mestring må

få en tydelig plass. I matematikk må elevene både øve på grunnleggende ferdigheter og lære å forstå og forklare hvordan de kommer frem til et svar.

Lærerne må få utvikle sin kompetanse og ha tid til å samarbeide om undervisningen. Skole og hjem må samarbeide om hvordan foresatte kan støtte barnas læring.

Kommunen støtter bedre tilgang til trykte læremidler og økte tilskudd til skolebibliotek og bøker. Hvis kommunene får en lovfestet plikt til å sikre trykte læremidler, må staten sørge for finansiering. Lærerne må fortsatt bruke sitt faglige skjønn når de velger læremidler og arbeidsmåter.

4 Demokrati og digital dømmekraft

Innspill til kapittel 11.4, 11.5 og 11.11

Arendal kommune støtter en styrking av demokratiopplæringen. Elevene må lære hvordan demokratiet virker, og hvilke verdier det bygger på. De må også få påvirke sin egen skolehverdag. Elevene trenger øvelse i å lytte, begrunne egne meninger og håndtere uenighet.

Lærerne må få kompetanse og støtte til å lede samtaler om vanskelige temaer. Et trygt og inkluderende skolemiljø er viktig for at elevene skal våge å si sin mening og delta.

Elevene må lære å tenke kritisk og gjøre gode valg når de bruker digitale medier. De trenger kunnskap om falsk og misvisende informasjon, digital påvirkning og risiko ved sosiale medier og språkroboter.

Kommunen støtter tydeligere nasjonale råd om bruk av kunstig intelligens (KI) og digitale læringsressurser. Bruken må passe til elevenes alder og det de skal lære.

Elevene må utvikle egen kunnskap og forståelse og kunne arbeide selvstendig. Viktige deler av læringen må derfor skje uten KI. Lærerne trenger kompetanse til å vurdere når digitale verktøy er nyttige, og når andre arbeidsmåter passer bedre.

5 Større plass til praktiske og estetiske fag

Innspill til kapittel 11.12

Arendal kommune støtter at praktiske og estetiske fag får større plass i skolen. Dette gjelder blant annet musikk, kunst og håndverk, mat og helse og kroppsøving. Fagene har verdi i seg selv. De gir elevene mulighet til å skape, uttrykke seg, lære nye ferdigheter og oppleve mestring sammen med andre.

Lærerne må få mulighet til å styrke sin kompetanse i fagene. Skolene trenger også egnede rom og utstyr. Kommunen støtter at videreutdanning i disse fagene prioriteres, og at tilskudd til praktiske læringsarenaer videreføres.

Hvis noen fag skal få flere timer ved å ta tid fra andre fag, må følgene vurderes før endringen innføres. Det må også være rom for praktiske arbeidsmåter i andre fag.

6 Finansiering og tid til å gjennomføre endringene

Innspill til kapittel 12 og 13, særlig omtalen av ressurser til skolen

Arendal kommune mener at staten må dekke alle kostnader ved nye oppgaver og krav. Det gjelder både faste driftsutgifter og utgifter til å planlegge endringene, legge om arbeidet og gi ansatte nødvendig opplæring.

Endringer krever tid og innsats i hele organisasjonen. Ansatte skal lære nye arbeidsmåter og endre rutiner, samtidig som elevene skal få god undervisning hver dag. Staten må ta hensyn til dette når den beregner kostnader og setter frister. Tiltakene må ses i sammenheng og innføres i et tempo som kommunene og skolene kan håndtere.

Arendal kommune støtter at systemet rundt skoleledere styrkes ved å bedre tilbudet om kompetanseutvikling og nettverk der skoleledere kan lære av hverandre. Videre at det legges til rette for at andre yrkesgrupper skal få bidra med sin kompetanse og inngå i samarbeidsstrukturer i skolen. Skolelederne trenger også tilstrekkelig administrativ og faglig støtte, slik at de får tid til å lede utviklingen av undervisningen og følge opp elever og ansatte. Nye krav til dokumentasjon og rapportering må vurderes opp mot dette.

Kommunen støtter en uavhengig utredning av hvordan regelverket forstås og brukes av skolene og statsforvalterne. Utredningen må se på både elevenes rettigheter og skolenes mulighet til å ivareta fellesskapet. Kommunen støtter også å vurdere hvordan statsforvalteren kan bruke mer ressurser på veiledning og støtte. Dette vil hjelpe kommuner, fylkeskommuner og skoleledere med å følge regelverket.

Kommunen støtter at en ny ressursnorm for grunnskolen utredes. Utredningen må vise hvordan normen kan sikre nok ressurser og samtidig gi kommunen frihet til å bruke dem der behovet er størst. Følgene for kommunens samlede økonomi og andre oppgaver må også vurderes. Kommunen tar nå ikke stilling til hvordan en ny ressursnorm skal utformes, eller til konkrete endringer i lærernormen.

Kommunen støtter også en utredning av hvordan staten kan ta bedre hensyn til fallende elevtall i finansieringen. Færre elever gir ikke alltid tilsvarende lavere kostnader. Skolene kan fortsatt trenge like mange ansatte og de samme lokalene, selv om det blir færre elever på enkelte trinn. Kommunene må få mulighet til å tilpasse driften over tid og samtidig sørge for å gi elevene et godt tilbud.